

**LA VILLA DE VALLS A TRAVÉS DE LA FIRMA:
ANTONIO BALDRICH I JANER. COMERCIANTE EN AGUARDIENTES
(1770-1778) ***

per FRANCESC OLIVÉ I OLLÉ

D'uns anys ençà han proliferat els estudis sobre l'origen i la formació de la burgesia comercial i mercantil que configurà les generacions del redreç econòmic català del segle XVIII. El tema, si bé estudiat amb deteniment en moltes poblacions de l'anomenada Catalunya Vella, ha romàs un xic oblidat a les comarques tarragonines, malgrat el fonamental paper que hi varen tenir, en l'expansió econòmica, en les transformacions agrícoles i en el comerç exportador d'aiguardents i de fruits secs cap a Amèrica.

Des d'aquesta perspectiva, la nostra tesina, amb l'estudi de les activitats i de les relacions econòmiques d'un comerciant d'aiguardents de Valls —l'Anton Baldrich i Janer—, pretén descobrir què suposaren, per a una vila del Camp, les transformacions en l'estructura econòmica i social esdevingudes al llarg d'aquella centúria. L'anàlisi d'aquesta estructura, amb un esquema totalitzador ja clàssic, segueix l'evolució demogràfica, els canvis agrícoles, l'ordenació urbana i les relacions familiars que respectivament constituïen el marc d'actuació i la xarxa social des d'on el nostre comerciant desenvolupà la seva activitat. D'altra banda, el món de l'aiguardent i la seva comercialització són estudiats a través dels llibres comptables de la pròpia companyia exportadora, de la qual, l'Anton Baldrich n'era soci. En definitiva, tres nivells d'investigació, per bé que interrelacionats, confegeixen la història d'una empresa, d'una família, i d'una vila.

---

* Aquesta tesina és publicada amb el títol *El Valls del segle XVIII i el comerciant d'aiguardents Anton Baldrich i Janer*, d'OLIVÉ I OLLÉ, FRANCESC. Institut d'Estudis Vallencs, Valls, 1981.

1. *L'evolució demogràfica*

El creixement demogràfic de Valls al llarg de l'Edat Moderna, segueix la tendència general de les àrees litorals de Catalunya i de bona part de la Mediterrània. A grans trets, es caracteritzà per un progressiu augment de la població, sols trencat per les crisis de subsistències, o bé per les guerres. Aquest creixement, fou possible gràcies a l'alta taxa de natalitat molt afavorida, des de les darreries del segle XVII, per un sensible descens en l'edat de contreure núpcies, que incidia en un augment de la taxa de fecunditat legítima. La disminució en l'edat de contreure matrimoni era, sens dubte, fruit d'un conjunt de factors, d'entre els quals, la millor situació econòmica pels augments de rentabilitat dels conreus i el relaxament dels marcs jeràrquics de la societat catalana ajudaven la promoció de noves i joves classes socials amb un gran esperit empresarial.

La poca incidència de corrents migratoris ens fa pensar que l'augment de la població valenca fou, al segle XVIII, en base a un fort creixement vegetatiu i no per una pressió immigratòria. Contribuí, també, a l'augment demogràfic, la quasi desaparició de la mortalitat catastròfica, si bé, la infantil seguia ratllant taxes del 50 % dels nascuts.

La corba que ens dibuixa l'evolució demogràfica valenca al llarg del XVIII, defineix clarament dos períodes de creixement. El primer, de començaments del segle fins per allà l'any 1754, es caracteritza per uns augments dèbils, si bé s'han d'exceptuar els anys 1708-1716 durant els quals, i per causa de la situació bèl·lica del país, la vila assoleix un creixement del 3 % anual. A la segona etapa, que cobreix la resta del segle, hi ha taxes d'increment molt elevades —fins a un 6 % anual—, que feren passar la xifra global de la població valenca de 2.145 individus, que tenia l'any 1684, a un total de 8.162 habitants el 1787, la qual cosa suposava gairebé quadruplicar la població de la vila en el decurs de cent anys.

2. *Els canvis agrícoles*

La situació del terme municipal de Valls dins el Camp, a cavall de la plana i de la muntanya, amb terrenys de regadiu i de secà, afavorí el desenvolupament d'una agricultura puixant i diversificada, que ja en segles anteriors fou important com ho demostra el fet que des de 1210 la vila gaudís de la prerrogativa de celebrar mercat setmanal. Aquest vincle mercantil va potenciar que la vida valenca girés en gran part a l'entorn de la seva activitat agrícola i de les derivacions industrials que aquella oferia.

La font que emprem per tal de valorar aquesta activitat agrícola i, ensems, el pols de la vila, és una còpia del repartiment cadastral del 1748. El conjunt de terres censades és d'uns sis mil jornals, dels quals,

la vinya n'ocupa una tercera part, els conreus de regadiu un 10 % i els de secà el 15 %. Altres cultius com, avellaners, mallols, figueres, oliveres, fruiters, garrofers, moreres, boscos i horts hi són presents amb diversos percentatges que no arriben en cap dels casos, al 5 % de les terres del terme. Els erms i els roquissers amb 1.900 jornals ultrapassen el 25 % del terme.

A mitjans del segle XVIII, seguint l'embranchida iniciada a començaments de la centúria, el conreu de la vinya s'ha incrementat de manera extraordinària i es destaca d'entre la producció agrària, per bé que a Valls no constitueix un monocultiu. A poc a poc, la trilogia mediterrània —la vinya, els blats i les oliveres—, s'està descompensant a favor del primer dels conreus per causa de les millors rendabilitats i cotitzacions que obtenen els vins i els aiguardents durant tot el segle XVIII. És precisament pels voltants de l'any 1748 quan la corba d'augment de la vinya, a Valls, sembla arribar al seu zènit i quan amb més fermesa o menys s'estabilitza fins arribar a les crisis vitivinícoles de l'últim quart de segle.

Cal, també, destacar la poca implantació dels avellaners, que no començaran a tenir una veritable significació fins la desaparició del cànem de les hortes.

3. *L'ordenació urbana*

Urbanísticament i arquitectònica es diferenciaven, a Valls, la zona rica o dels burgesos de la zona pobra dels assalariats. En zones intermèdies i mancades de característiques urbanes definides, se situaven els menestrals que, en ocasions, agrupats sota una mateixa activitat gremial ocupaven les botigues d'un carrer al qual donaven nom.

4. *La xarxa social i l'activitat econòmica*

En aquest context econòmic i social que era Valls a la divuitena centúria, apareix la figura d'Anton Baldrich i Janer, membre d'una família benestant, de gran prestigi a la vila, i que, a través de successius matrimonis, va emparentar amb d'altres del mateix rang del Camp de Tarragona. La solvència econòmica que li suposava un patrimoni familiar important i la favorable conjuntura de què gaudien les exportacions de vins, d'aiguardents i dels productes agrícoles en general, féu que l'Anton Baldrich decidís deixar a segon terme la seva primera activitat de candeler de cera per a convertir-se en comerciant.

En el caire comercial, l'Anton Baldrich estava interessat en la companyia exportadora d'aiguardents i d'altres productes agrícoles «Prat, Martí, Baldrich i Fuster» de Barcelona, que desenvolupà les seves acti-

vitats des de 1765 fins al 1793. A més a més de com a soci, hi actuava de corresponsal que, desde Valls, preparava les exportacions —d'aiguardent, la majoria—, que la Companyia efectuava des dels ports de Tarragona i Salou. Els altres socis de la Companyia eren: Fèlix Prat, membre de la Junta de Comerç de Barcelona des de 1770; l'Anton Martí, d'Ardenya, cunyat d'Anton Baldrich, i Josep Fuster, botiguer de Manresa.

Les exportacions efectuades per en Baldrich al llarg del període estudiat (collites de 1770 a la de 1778, ambdues incloses), poden considerar-se importants. Tingueren gairebé sempre com a destí els ports del Nord d'Europa, a causa de l'escassetesa dels productes vitícoles que sofria França durant la dècada dels setanta.

Els preus dels aiguardents en els mercats locals eren elevats; no tant, però, com els dels francesos, els quals la crisi havia disparat. Per consegüent, les importants operacions realitzades pel nostre personatge li forniren quantiosos beneficis que feren créixer el seu patrimoni i capital. El comerç amb les colònies d'Amèrica, durant les nou collites, fou tan sols temptejat per en Baldrich, que féu trameses discretes mitjançant la badia de Cadis o, més tard, a través del port de Barcelona. No va passar, però, d'una alternativa reservada als anys en què les comandes dels clients del Nord escassejaven o, senzillament, disminuïen.

Una participació en la propietat de la barca *Santa Rosalía*, de la Torredembarra, datada l'any 1775, el mecenatge artístic que exercí i, sobretot, la compra del Castell que l'Arquebisbe de Tarragona posseïa a Valls, el qual castell convertiria en la seva residència (amb el prestigi que això suposava als ulls dels seus conveïns), tot plegat, és una demostració del seu ascens social que li atorgava la força econòmica, com a exemple indiscutible d'una burgesia comercial, a la vila de Valls, a la segona meitat del segle XVIII.